

ικθηματικὴν ἀκρίθειαν, ἢ δ' ἐξ αὐτῆς ἐντύπω-
σις εἶναι ἐμβριθέστατα ὑπολελογισμένη. Δὲν πε-
ρὶ φρονεῖ τὴν ἀνθρωπότητα, ὡς ἐβόρεθη, δὲν πι-
στεύει ὅμως εἰς τὴν ὑπαρξίν μεγάλων ἀνδρῶν.
Φρονεῖ ὅτι αἱ πολιτικαὶ ὑπολήψεις ὀφείλονται
εἰς τυχαίας καὶ ἀπροσβόλους συμπτώσεις, μει-
διᾷ δὲ δυσπίστως δόσκει προφερόμενα
λόγια ἐξ ὀφίων πολιτικῶν. Εἶναι ἴσως ἐκ τῶν
ζώντων ἀνδρῶν ὁ μόνος ἀνώτερος τῆς κολοσσιαίας
φήμης του καὶ λόγῳ ἀρετῶν καὶ λόγῳ ἐλαττω-
μάτων. Ἡ περιφρόνησις του πρὸς τοὺς ἄλλους
εἶναι ἀναμειγυμένη μετὰ μεγάλης δόσεως ἐμπι-
ροσύνης πρὸς αὐτόν. Ἡ ἔμφυτος αὐτοῦ ὑποψία κα-
θηστᾶ αὐτὸν ἀδιάφορον πρὸς τὸν ἔπαινον καὶ εὐαι-
σθητότατον πρὸς τὸν ψόγον. Εἶναι τοσοῦτον πε-
πεισμένος περὶ τῆς ἰδίας ἑαυτοῦ ἀναμαρτησίας,
ὥστε θεωρεῖ τὸν πανηγυρισμὸν ὡς αὐθάδειαν
καὶ τὴν μομφὴν ὡς βλασφημίαν. Ὅμιλεῖ περὶ
τῶν ἄλλων μετ' ἐπιφυλάξεως, οὐχὶ ἐξ ἐπιεικείας,
ἀλλὰ διότι φρονεῖ ὅτι πᾶσα κρίσις διερχομένη
διὰ τῶν χειλέων του εἶναι ἱστορικὴ ἐτυμηγορία
καὶ ὅτι αὐτὸς ὁ ἴδιος ἄνευ θαυμασίου τινὸς προ-
σόντος θὰ ἦτον ὁ κινδυνωδέστατος τῶν ἀνθρώ-
πων. Σέβεται τὴν ἱστορίαν, ἀλλὰ θεωρεῖ ἑαυτὸν
ὡς τὴν προέχουσαν μορφὴν τῆς ἐποχῆς καὶ πι-
στεύει ὅτι ἡ ἱστορία οὐδεμίαν θὰ προσάψῃ αὐ-
τῷ πράξιν ἀμαυροῦσαν τὴν φήμην του. Ὀλίγον
ἐνδιαφέρει αὐτὸν ἔαν θὰ κατακριθῆ ὡς τραγὸς
καὶ ἀμελιτικός, ὡς ἀσπλάγγως καταδιώξας
τοὺς ἀντιπάλους του, ὡς θυσιάσας μυριάδας ὑ-
πάρξων, ὡς παρακωλύσας τὴν ἀνάπτυξιν τῶν
ἐλευθεριῶν τῆς χώρας του, ὡς εἶρων ἐν λόγοις
καὶ ἀντιδραστικὸς ἐν ἔργοις, ὡς ἀξίων ἐξ ἄφρο-
νος ὑπεροφίας νὰ διέπῃ αὐτογνωμόνως τὰς τύ-
χας τοῦ ἔθνους του, ὡς ῥιπτόμενος εἰς πᾶσαν
ἐριδία καὶ μὴ ἀποδεικνύων ἐνώπιον οὐδεμιᾶς βίας.
Τὰς κακίας ταύτας, ἀποτελέσματα ὑπεροφίας
καὶ τόλμης, ἀποδίδει ἡ ἱστορία εἰς πάντα μέ-
γαν ἄνδρα. Ἄλλ' ὅ,τι ὁ Βίσμαρκ δὲν ἀνέχεται
εἶναι ν' ἀποδίδονται αὐτῷ μικρὰ καὶ συνήθη
ἐλαττώματα, ψεῦδη ἢ ἀτιμία. Χυδαία πρόληψις
εἶναι ὅτι ὁ διπλωμάτης εἶναι ἐξ ἀνάγκης ψεύ-
στης. Ἡ ψευδολογία ὡς διπλωματικὸν ὄπλον
κατέστη ἄχρηστος, ἢ χρησιμεύει μόνον εἰς ἀν-
θρώπους μετρούς. Δὲν εἶναι τὸ ὄπλον τοῦ Βί-
σμαρκ. Δὲν λέγει πᾶν ὅ,τι φρονεῖ, ἀλλ' ὅ,τι λέ-
γει εἶναι ἀληθές. Περιφρονεῖ τὰς μικροπονηρίας.
Κέκτῃται καὶ ἀρετὰς μεγάλας καὶ μεγάλα ἐ-
λαττώματα. Μνησικακεῖ κατ' ἐκείνων, ὅσοι ἐπει-
ράθησαν νὰ σμικρύνωσιν αὐτὸν εἰς τὰ ἔμματα
τῶν μεταγενεστέρων, δὲν ἐσυγχώρησε δ' ἔτι εἰς
τὸν πρίγκιπα Γορτσάκωφ τὸ ὅτι θεώρησεν αὐ-
τὸν συνένοχον τῶν σχεδίων, ἅτινα ἐχάλκευεν
ἐνῆτει 1875 τὸ στρατιωτικὸν ἐν Πρωσσίᾳ κόμμα
κατὰ τῆς Γαλλίας».

Ἡ ἀργία εἶνε ἡ σωφία τῆς ψυχῆς.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΠΟΙΚΙΑ ΜΑΣΣΑΛΙΑΣ

Αἱ ἐφημερίδες τῶν Παρισίων ἀνήγγειλαν πρὸ
ὀλίγου χρόνου τὸν θάνατον τῆς Κυρίας Ἰωσήφ
Μερὺ, τὸ γένος Βορέλ, χήρας τοῦ περιωνύμου
συγγραφέως τοῦ πολέμου τοῦ Νιζάμ.

Ἡ κυρία αὕτη ἦτο θυγάτηρ τοῦ Κ. Βορέλ,
ὁ ὁποῖος ἐπὶ τῆς Παλινορθώσεως διετήρει ἐν
Μασσαλίᾳ τὸ Café des Allées.

Ὁ Κ. Βορέλ ἦτο μικρὸσωμος ἀνὴρ, ζωηρὸς
καὶ κατὰ βᾶθος ἀγαθός. Περὶ τὰ τέλη τοῦ ἔ-
τους 1822, τὸ καφενεῖον αὐτοῦ ὅπου πολλοὶ ἐ-
σύχναζον ὅπως παίξωσιν ἐν ἀποκορῷ τὸ σφαι-
ριστήριον, ἀπέκτησε νέους πελάτας. Αὐτόθι ἤρ-
χετο καθ' ἐκάστην εἰς ὠρισμένην ὥραν εἰκᾶς
ξένων μυστηριωδῶν, οἵτινες διήρχοντο ὡς σκιαὶ
τὴν κυρίαν αἴθουσαν τοῦ καφενεῖου πορευόμενοι
εἰς μικρὸν δωμάτιον, κείμενον εἰς τὸ ἄκρον τοῦ
διαδρόμου. Ἡθελέ τις ὑπολάβει τούτους ἐν τῷ
δωματίῳ ὡς καρβονάρους τῶν χρόνων τούτων.

Ἐρωτώμενος περὶ τῆς ἐθνικότητος τῶν ἄλλο-
κότων τούτων πελατῶν τοῦ καφενεῖου ὁ Κ. Βο-
ρέλ ἀπήντα μετὰ πολλῆς ἐπιφυλάξεως. Ἐλεγε
ὅτι ἦσαν δυστυχεῖς ξένοι. Εἶχεν ἐνοικιάσει εἰς
αὐτοὺς ἀντὶ πέντε φράγκων κατὰ μῆνα μικρὸν
δωμάτιον, ὅπου συνήρχοντο ἀθορόβως ἐκ τοῦ
καφενεῖου δὲν κατηνάλισκον μέγала πράγματα
ἐπὶ τῆς τραπέζης περὶ τὴν ὁποίαν ἐκάθηντο ἔ-
κειτο ὑδροφόρον ἀγγεῖον, μόλις δὲ ἀπὸ χρόνου
εἰς χρόνον ἐζήτουν καὶ ὀλίγον καφέ. Ἐκάπι-
ζον μικρᾶς ἀξίας σιγάρα καὶ συνδιελέγοντο με-
λαγχολικῶς κεκλεισμένη τῇ θύρᾳ.

Οἱ τακτικοὶ πελάται ἐπὶ μᾶλλον περιεργοί
γενόμενοι ἠνώχλουν τὸν Κ. Βορέλ, ἐπὶ τέλος δ'
ἔμαθον ὅτι αὐτοὶ οἱ συνομῶται, οὕτως εἰπεῖν,
ἦσαν Ἕλληνες φυγάδες Χιοὶ διαφυγόντες ὡς ἐκ
θαύματος τὴν σφαγὴν τοῦ 1822. Κατέφυγον δὲ
εἰς Μασσαλίαν ἀναμένοντες ἐνταῦθα τὸ τέλος πο-
λέμου, εἰς ὃν ἀπόβλεσαν τὰ κυριώτερα μέλη τῆς
οἰκογενείας των.

Μεταξὺ τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων ὑπῆρχον τῶντι
οἱ Ῥάλλαι, οἱ Ἀργένται, οἱ Σεκιάραι, οἱ Ῥοδο-
κανάκαι, οἱ Ἀγέλαστοι καὶ τὸ πλεῖστον τῶν ἀρ-
χηγῶν, τῶν τανῶν μὴ ὑπαρχόντων, τῆς ἑλλη-
νικῆς ἀποικίας τῆς Μασσαλίας. Ἀναγκασθέντες
νὰ καταλίπωσιν ἐν σπουδῇ τὴν πατρίδα των καὶ
τὸν ἐν αὐτῇ ἄνετον βίον, ἀφίκοντο εἰς Μασσα-
λίαν ἐντελῶς ἄποροι· αὐτόθι δ' ἐν τῷ τελευ-
ταίῳ δωματίῳ τοῦ καφενεῖου τοῦ Κ. Βορέλ ἤρ-
χοντο καὶ συνδιελέγοντο περὶ τὴν συμφορὰν τῆς
γενεθλίου αὐτῶν γῆς, καὶ μετέδιδον πρὸς ἀλλή-
λους τὰς εἰδήσεις, σπανίως καὶ ταύτας ἐρχομέ-
νας, ἄς ἐλάμβανον ἐκ τῆς Ἑλλάδος.

Μικρὸν μετὰ ταῦτα τὰ πράγματα ἐβελτιώ-
θησαν καὶ οἱ φυγάδες ἠδυνήθησαν νὰ συνάψω-
σιν ἐμπορικὰς σχέσεις μετὰ τῆς Ἀνατολῆς.
Τοιαύτη ὑπῆρξεν ἡ ταπεινὴ ἀρχὴ ἀποικίας, σή-
μερον ἀριθμούσης πολλοὺς πλουσίους ἑκατομ-

μυριούχους, ἧτις οὐδέποτε ἐλήσμωνήσε, πρέπει νὰ τὸ δολογησώμεν, ὅ,τι ὀφείλει εἰς τὴν φιλοξενίαν τῶν Μασσαλιωτῶν.

[Petit-Marseillais.] **

ΑΔΑΜΑΝΤΩΡΥΧΕΙΑ ΤΗΣ ΜΕΣ. ΑΦΡΙΚΗΣ

Ἐπ' ἐσχάτων ἐξεδόθη βιβλίον ἐπιγραφόμενον «Τέσσαρα ἔτη ἐν Ἀφρικῇ» (Vier Jahre in Afrika 1871-75), ἐν ᾧ ὁ συγγραφεὺς διηγεῖται τὰς ἐντυπώσεις καὶ τὰ συμβάντα του ἐν τοῖς περιήτοις ἀδαμαντωρυχείοις τῆς μεσημβρινῆς Ἀφρικῆς. Ἐκ τοῦ βιβλίου τούτου ἐραυζόμεθα ἀποσπάσματα τινὰ περίεργα.

Σκοπὸς τῆς ὁδοιπορίας του ἦτο ἡ πολιχὴν Πνήλ ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Βαάλ, ἔνθα πέρυσι μόλις εὐρέθησαν κατὰ πρῶτον ἀδάμαντες. Μετέβαινον δὲ ἐκ τῆς πόλεως Κάπ διὰ λεωφορείου, ἐν ᾧ ἐκάθητο συμπεπιεσμένοι δώδεκα ἄνθρωποι ἐπὶ δώδεκα ὄλας ἡμέρας.

Μετ' οὐ πολὺ ἔνδεκα λεύγας ἐκείθεν πρὸς τὸ μεσημβρινοδυτικὸν ἀνεκάλυψαν νέους τόπους ἀδαμαντοφόρους, πρὸς οὓς διευθύνθησαν οἱ τοὺς ἀδάμαντας ἀναζητοῦντες. Μεταξὺ δὲ τῶν τότε συνοικισθειῶν πόλεων μνείας ἀξία εἶνε ἡ Κιμβερλέη, ἧς οἱ κάτοικοι ἐν διαστήματι πέντε ἑβδομάδων συνεποσώθησαν ἀπὸ ἑκατὸν εἰς πεντακισχιλίους. Ἐνταῦθα ἠρουνήθησαν περὶ τὰ 700 φράγκα (elains), ἔχοντα ἕκαστον ἕκτασιν 30 ποδῶν τετραγωνικῶν καὶ τιμώμενα κατὰ τὸν πλοῦτον ὃν περιεῖχον 2,000 μέχρι 50,000 μάρκων, ἕκαστου μάρκου ἰσοδυναμοῦντος πρὸς φράγκον 4 καὶ 0,25. Οἱ λάκκοι δὲ οὗτοι πολλάκις εἶχον 200 ποδῶν βάθος, διότι καὶ εἰς τοιοῦτον βάθος ἀνευρίσκονται πολύτιμοι λίθοι. Ἦτο δὲ ἡ ἐργασία τὰ μάλιστα κοπιώδης.

«Εἰς τοὺς βαθεῖς καὶ ἀσκιάστους ἐκείνους λάκκους, λέγει ὁ συγγραφεὺς Ἐρνέστος Βέμπερ, ὁ ἥλιος καίει φοβερά· οὐδὲ ἔχνος αὐραὺς δροσερᾶς· νομίζεις ὅτι εἶσαι ἐν καιομένῃ καμίνῳ. Ἐν ᾧ δὲ ὁ ἐργάτης μεταχειρίζεται τὴν σακπᾶνν ἢ τὸ πτυάριον ὁ ἰδρὸς καταρρέει ποταμῶδον καθ' ὄλον του τὸ σῶμα. Πλὴν δὲ τοῦ κόπου τούτου προσθέσατε ὅτι ὁ ἐργάτης διαμένει ἐντὸς σκηνῶν στενῶν καὶ ὑπὸ τοῦ ἡλίου προσβαλλομένων, ἐστερημένος πάσης οἰκιακῆς περιποιήσεως καὶ κάκιστα τρεφόμενος. Ἄλλ' ἡ ἐλπίς τοῦ κέρδους ἐνδυναμῶνει τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὰ εὐρήματα τοῦ γείτονος τρέφουσι καὶ ἐνισχύουσι τὰς ἐλπίδας καὶ τὰ ἐνεύρα σας.»

Διάφορος δὲ εἶνε ὁ πλοῦτος τῶν λάκκων. Καί τινες μὲν ἦσαν τόσον παραγωγοί, ὥστε οἱ κτήτορες αὐτῶν ἐπλούτησαν μετ' ὀλίγας ἑβδομάδας, τινὲς δὲ τόσον ὀλίγους ἀδάμαντας παρήγον, ὥστε οἱ κτήτορες αὐτῶν μόλις ἐκέρδιζον τὸν ἐπιούσιον.

Ἀπὸ τοῦ 1874 μέχρι τοῦ 1875 ἐβελτιώθη ἡ κατάστασις τῶν πραγμάτων ἐν Κιμβερλέη. Ἐν

ᾧ πρότερον κατώκου ἐν ἀμαξίοις, ἔπειτα ἔστησαν σκηνὰς καὶ βαθμηδὸν ὠκοδόμησαν καὶ οἰκίαν ξυλινὴν μετὰ κηπαρίου. Μετ' ὀλίγον προσετέθησαν καὶ ἄλλαι οἰκίαι κομισθεῖσαι ἔτοιμαὶ ἐξ Ἀμερικῆς καὶ Νορβηγίας, ὧν αἱ σανίδες ἦσαν ἠριθμημέναι, ὥστε εὐκόλως συνηρμίζοντο. Ἐτιμῶντο δὲ 50 μέχρι 500 λιρῶν στερλινῶν ἕκαστη κατὰ τὰς διαστάσεις αὐτῶν. Ἐκομισθησαν δὲ καὶ σιδηραὶ οἰκίαι ἐπικαλυπτόμεναι διὰ σανίδων. Τοσοῦτον δ' εὐωδούντο αἱ ἐργασίαι, ὥστε οἱ ἐργάται διὰ κοινοῦ ἐράνου συνέστησαν ἀναγνωστήριον περιέχον τὰ ἀριστα τῶν ἀγγλικῶν περιοδικῶν καὶ ἐφημερίδων, ἐν ᾧ ἐτελοῦντο ἐνίοτε χοροὶ καὶ ἔσπεριναί συναναστροφαί.

Ἄλλ' ἡ χαρίεσσα αὕτη εἰκὼν εἶχε καὶ τὰς σκιὰς τῆς. Ἦτο δύσκολον ἵνα μὴ εἴπωμεν ἀδύνατον νὰ ἐργασθῆ τις μόνος ἐν τῷ λάκκῳ· ἔπρεπε νὰ ἔχη καὶ βοηθόν. Ὅθεν οἱ Κάφοροι οὓς παρελάμβανον ὡς βοηθοὺς ἔσπευδον νὰ φύγωσι τυχούσης εὐκαιρίας· ἐκ δὲ τῆς αἰφνιδίας φυγῆς τῶν ἐνόου παρευθὺς οἱ ἐργάται ὅτι οἱ φυγόντες εὗρον χονδρὸν τινὰ ἀδάμαντα. Ἐπειτα δὲ αἱ κλοπαὶ τρόπον τινὰ ἐνεθαρρύνοντο ὑπὸ τῶν κητόρων, οἵτινες εἶχον ἐπίτηδες πράκτορας ἵνα ἀγοράζωσι τοὺς κλοπιμαίους ἀδάμαντας. Εἰς τοὺς πράκτορας τούτους οἱ κύριοί των ἔδιδον λάκκους οὐδεμίαν μὲν ἔχοντας ἀξίαν, ἀλλὰ μόνον δίδοντας εἰς αὐτοὺς τὸ δικαίωμα τοῦ μετέρχεσθαι τὸ ἐμπόριον τῶν ἀδαμάντων. Τὴν δ' ἐσπέραν μετὰ τὸ πέραν τῆς ἐργασίας ἔφερον τοὺς κλοπιμαίους ἀδάμαντας εἰς τοὺς κυρίους των καὶ πάραυτα τοὺς ἐπώλουν. Εἰσπράττοντο δὲ καθ' ἑβδομάδα ἐκ τῆς πωλήσεως τῶν κλοπιμαίων τούτων ἀδαμάντων δεκακισχιλίας λίραι στερλίνας (250,000 φράγκων). Ἄλλ' ἡ πληθὺς αὕτη τῶν ἀδαμάντων ἐξ ἀνάγκης ἔγεινεν αἰτία νὰ ὑποτιμηθῶσιν αἱ τιμαὶ αὐτῶν ἐν τῇ ἀγορᾷ τοσοῦτον, ὥστε οἱ τοὺς ἀδάμαντας ἀναζητοῦντες καταλιπόντες τοὺς λάκκους των ἐπορεύθησαν εἰς ἀνεύρεσιν χρυσορυχείων, τούτου δ' ἕνεκα καὶ αἱ οἰκίαι καὶ τὰ ἐπιπλάτων κτλ. ἀπόλεσαν τὴν ἀξίαν των διότι οὐδεὶς ἤθελε νὰ τὰγοράσῃ.

Κατὰ τοὺς εὐτυχεῖς χρόνους ἕκαστον ἀτύμπλον ἀποπλέον εἰς Ἀγγλίαν ἐκόμιζε 15—20 λίτρας ἀδαμάντων, ἕκαστου ἡμιχιλιογράμμου ἰσοδυναμοῦτος πρὸς 3,300 καράτια! Τότε δὲ πάντες ὁμοῦ οἱ λάκκοι παρῆγον κατὰ μῆνα 320,000 λιρ. στερλ., ὃ ἔστι 11,000 περίπου τὴν ἡμέραν (290,000 φρ.). Ἀλλὰ τῷ 1874 ἀδάμαξ ζωπρὸς τὸ χρῶμα καὶ διαυγῆς, καὶ τοι ὀλίγον ὑποκίτρινος, ἔλκων 80 καράτια, ἐπωλεῖτο μόλις 240 λιρ. στερλ. (6,000 φρ.), ἐν ᾧ πρὸ τεσσάρων ἐτῶν εὐκολώτατα εὕρισκεν ἀγοραστὰς πρὸς 3,000 λίρας (75,000 φρ.)

**

Αἱ πλεῖσταί των ἀνακαλύψεων καὶ ἐφευρέσεων ὀφείλονται εἰς ὄλωις τυχαῖα περιστατικά.